

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษา การนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปปฏิบัติได้ต่อไป โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งแบ่งการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีลักษณะแตกต่างจากงานวิจัยทั่วไป คือ ในขั้นตอนแรกมีการทำการศึกษเบื้องต้น (Pre – study) เพื่อให้เห็นถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการนำการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชนก่อน แล้วจึงนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดวิธีวิจัยในขั้นตอนที่ 2 คือ การศึกษาในประเด็นที่ตั้งเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยใช้แหล่งข้อมูลการศึกษาวิจัย จาก 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ส่วนที่ 2 คือ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต (Observation)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้นำและคณะกรรมการในชุมชน จำนวน 16 คน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน 3) กลุ่มประธานกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยการศึกษา การนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปตามได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลขั้นการศึกษาเบื้องต้น

ได้แก่ การสรุปผลของการศึกษา บริบทชุมชน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชน และสภาพแหล่งท่องเที่ยว สถิติและประเภทของนักท่องเที่ยว รางวัลที่ได้รับและรายได้จากการท่องเที่ยว การบริหารจัดการของการท่องเที่ยวในชุมชน และความเป็นมาของนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านบางพลับในสมัยก่อนมาจากครอบครัวคหบดีเก่า นิยมปลูกบ้านเป็นเรือนทรงไทย และมีอาชีพส่วนใหญ่ปลูกผลไม้ส่งขายตามหัวเมืองต่างๆ โดยที่มาของชื่อนั้นมาจากการที่พม่ายกทัพมาล้อมค่ายบางกุ้งซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนบ้านบางพลับ พระเจ้าตากสินมหาราช จึงยกทัพมาตีพม่า และได้แะพักทัพ ที่วัดพักทัพ ซึ่งเป็นชื่อในสมัยนั้น ต่อมาได้เรียกเพี้ยนจนกลายมาเป็น วัดบางพลับ หรือบ้านบางพลับ มาจนถึงปัจจุบัน

พื้นที่และอาณาเขต มีพื้นที่ทั้งหมด 276 ไร่ 42 ตารางวา ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางพลับส่วนใหญ่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธ โดยส่วนมากมีอาชีพทำสวนผลไม้และอยู่ติดกับลำคลอง ใช้ชีวิตกันอย่างพอเพียงเรียบง่าย รวมถึงมีการแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน อาชีพหลักของชาวชุมชนบ้านบางพลับคือ ทำการเกษตร ส่วนอาชีพรองได้แก่ ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ โดยมีกลุ่มผลิตภัณฑ์ของชุมชน 2 กลุ่มคือ กลุ่มสตรีเกษตรกรพัฒนาบางพรหม ที่มีการทำผักผลไม้แช่อิ่มกลับชาติ และกลุ่มส้มโอพันธ์ขาวใหญ่ไร่สวรรค์ และจากการที่ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางพลับมีวิถีชีวิตของชาวสวน และเป็นสังคมเมืองพุทธ จึงทำให้มีการนิยมประกอบประเพณีที่มีความสำคัญทางศาสนาต่างๆ และที่เป็นเอกลักษณ์และมีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยได้แก่ ประเพณีตักบาตรขนมครก และสภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของบ้านบางพลับมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำ และพื้นดินที่มีแร่ธาตุอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้สวนผลไม้เจริญเติบโตได้อย่างองงาม และสร้างผลผลิตที่ขึ้นชื่อให้กับชาวชุมชนได้เป็นจำนวนมาก

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชน เป็นเมือง 3 น้ำ มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน เป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นร่องสวน ฤดูกาล มี 3 ฤดู และมีลำคลอง 4 คลองที่ใช้ทำการเกษตรและใช้ในชีวิตประจำวัน การคมนาคมทั้งหมดหมู่บ้านสัญจรไปมาสะดวก มีถนนลาดยางจากตัวเมืองเข้าถึงหมู่บ้าน และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดแก่งจันทร์เจริญ วัดบางพลับ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล โฮมสเตย์ในสวน และกลุ่มผลิตอาหารแช่อิ่มและผลไม้กลับชาติของกลุ่มสตรีเกษตรกรพัฒนาบางพรหม

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางพลับ โดยเฉพาะแล้ว นักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีจำนวนมากในช่วงเดือน มีนาคม / เมษายน / พฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงเดือนที่มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานเป็นส่วนมาก และเป็นช่วงเดือนที่ผลผลิตทางการเกษตรของในชุมชนกำลังออกผลผลิต ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าชาวต่างชาติ และอยู่ในช่วงวัยทำงาน วัยรุ่น วัยสูงอายุ และวัยเด็ก ตามลำดับ ซึ่งจุดประสงค์ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางเพื่อมาศึกษาดูงาน และนิยมมาพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ในระยะสั้น 2 – 3 วัน

ในส่วนของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางพลับ ในแง่ของผู้ที่มีอาจารย์สมทรง แสงตะวัน เป็นผู้นำในการจัดการท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถ และมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยมีการวางแผนดำเนินงานกันเองภายในชุมชน และต่อมาได้ร่วมกับภาครัฐและท้องถิ่นร่วมกันวางแผน ดังนี้ คือ จัดตั้งศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดทำฐานการเรียนรู้ทางการเกษตรแก่ผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนในรูปแบบต่างๆ วางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และจัดทำแผนการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทั้งภายในชุมชนและจากหน่วยงานภายในท้องถิ่นและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพรหม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม และสำนักงานเกษตรอำเภอบางคนที โดยมีการเตรียมพร้อมจัดสถานที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม สะดวก และปลอดภัย ในทุกกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงเปิดโอกาสให้คนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ ตลอดจนให้คำแนะนำต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ

ชุมชนบ้านบางพลับก่อนช่วงการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาปฏิบัติ นั้น มีจุดกำเนิดการท่องเที่ยวที่มาจากการทำเกษตร การทำสวนผลไม้ โดยเฉพาะส้มโอ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีชื่อเสียง ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก จนทำให้เกิดเป็นชุมชนท่องเที่ยวขึ้น ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชนทางการเกษตร และเลือกซื้อเลือกชิมผลไม้ภายในสวนของเกษตรกรได้ และยังมีที่พักแบบโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนในชุมชน โดยมีอาจารย์สมทรง แสงตะวัน เป็นผู้นำในการจัดตั้งการท่องเที่ยว ซึ่งมีการบริหารจัดการดำเนินงานกันเองภายในชุมชน ชุมชนช่วยกันคิด ตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมกันรับผลประโยชน์ จนส่งผลให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยอีกด้วย

หลังจากชุมชนบ้านบางพลับได้นำเอานโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาปฏิบัติใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งเรื่องของ ที่พัก ความปลอดภัย ความสะอาด ระบบสาธารณูปโภค โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและท้องถิ่น ตลอดจนคนในชุมชนเองที่เป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนให้เกิดความเจริญมากขึ้น

โดยกระบวนการในการนำนโยบายมาปฏิบัติของนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางพลับเริ่มจาก เมื่อนโยบายถูกส่งตรงมายังจังหวัด ทางจังหวัดจึงมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามเป็นผู้รับมอบนโยบาย จากนั้นได้มีการส่งต่อนโยบายดังกล่าวไปยังสำนักงานเกษตรอำเภอบางคนก็อีกทอดหนึ่ง เพื่อให้เข้าถึงและใกล้ชิดชุมชนได้มากขึ้น เมื่อมีนโยบายดังกล่าวมาสู่ชุมชน ทางผู้นำและคณะกรรมการชุมชนจึงรับมอบนโยบาย และศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของนโยบาย จากนั้นจึงจัดเวทีประชุมทำความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับจัดการท่องเที่ยวในชุมชนให้เข้าใจโดยทั่วกัน โดยมีเจ้าหน้าที่จากทางภาครัฐและท้องถิ่นเข้ามาร่วมประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ พร้อมทั้งมีการกำหนดขั้นตอนการวางแผนการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปปฏิบัติและจัดทำเป็นแผนการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ

โดยประกอบด้วย

1. การวางแผน
2. การจัดการ
3. การมีส่วนร่วม
4. การสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านการวางแผนนั้น มีการกำหนดกระบวนการวางแผน โดยมีวางแผนที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย มีลักษณะเป็นขั้นตอนเพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนตรงกัน ในส่วนของการจัดการทั้งในด้านโครงสร้างของชุมชนนั้น มีความเหมาะสม มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ในด้านบุคลากรนั้น ก็มีจำนวนที่เพียงพอ โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีมีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพ และมีประสบการณ์ในด้านงบประมาณนั้นมีจำนวนเพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน โดยได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น และชุมชนเองก็มีการจัดสรรงบประมาณส่วนนี้ไว้อย่างเป็นระบบ และในด้านสถานที่ มีความเหมาะสมที่จะนำเอานโยบายมาปฏิบัติได้ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นชุมชนที่

มีความเข้มแข็ง และมีความพร้อมทั้งในด้านต่างๆ ทั้งโครงสร้าง บุคลากร และงบประมาณ จึงพร้อมเสมอที่จะรับเอานโยบายมาปฏิบัติ ในด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยชุมชนเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ แสดงความเห็นต่างๆ เช่น การทำความเข้าใจในตัวนโยบาย การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน เป็นต้นโดยผ่านทางเวทีการประชุมของชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคต่างๆ ทั้งภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สมุทรสงคราม สำนักงานเกษตรอำเภอบางคนทีจังหวัดสมุทรสงคราม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางคนที องค์การบริหารส่วนตำบลบางพรหม สำนักงาน อ.ก.ส. จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้ให้คำแนะนำและแนวทางปฏิบัติให้แก่ชุมชน การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนเงินงบประมาณ ตลอดจนส่งเสริมให้การนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติในชุมชนให้เกิดผลสำเร็จ นอกจากนี้ ยังมีภาคเอกชน ได้แก่ หอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ให้การสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณในการจัดงานเทศกาลแสดงงานผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนสื่อมวลชนจากสำนักพิมพ์ต่างๆ ที่มีส่วนร่วมมาทำข่าวเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน

โดยผลจากการที่ชุมชนนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาปฏิบัติ ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก รวมถึงสภาพแหล่งท่องเที่ยวก็มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลาและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนขึ้น ผลลัพธ์ที่ในชุมชนมีการการพัฒนาปรับปรุงให้มีมาตรฐานและมีการเพิ่มมูลค่าทำให้เป็นที่ต้องการแก่ตลาดภายนอกมากขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ มากขึ้น ทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยในส่วนของผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นกับชุมชน ก็มีอยู่บ้างแต่ไม่เกิดผลเสียมากเท่าใดนัก ได้แก่ในเรื่องของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมาจากการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน แต่ ชุมชนก็มีวิธีจัดการ โดยการเพิ่มจำนวนถังขยะ ในจุดที่มีแหล่งท่องเที่ยว และมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางพรหม เข้ามาช่วยในเรื่องของการจัดการขยะด้วยอีกทางหนึ่ง ในส่วนของปัญหาอุปสรรคนั้น ก็จะเป็นในเรื่องของมัคคุเทศก์ผู้นำเที่ยวที่ยังขาดทักษะทางด้านภาษาอังกฤษอยู่บ้าง แต่ทางชุมชนก็จัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มทักษะต่างๆ ให้กับมัคคุเทศก์ ตลอดจนมีหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาแนะนำส่งเสริม หรือจัดผู้เชี่ยวชาญเข้ามาฝึกอบรมมัคคุเทศก์ให้กับชุมชนอยู่เสมอ

อภิปรายผล

จากการศึกษา การนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การอบรมผู้นำเที่ยวในชุมชน (มัคคุเทศก์)

ชุมชนบ้านบางพลับมีนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งอัตรากำลังคนในการดูแลเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีเพียงพอ แต่ยังคงขาดทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้มีการสื่อสารระหว่างกันเป็นไปอย่างติดขัด ซึ่งอาจสร้างความเข้าใจสับสนให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และส่งผลถึงการกลับมาเที่ยวชมครั้งต่อไปของนักท่องเที่ยวได้

ทั้งนี้หากชุมชนมีการฝึกอบรมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้กับมัคคุเทศก์ในชุมชน ก็สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวว่าชุมชนจะสามารถให้คำอธิบายถึงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งได้อย่างเข้าใจและชัดเจนมากขึ้น

2. กระบวนการมีส่วนร่วม

ชุมชนบ้านบางพลับมีกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในหลายลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิด โดยการการจัดเวทีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ เมื่อมีประเด็นสำคัญที่ต้องตัดสินใจเพื่อหาข้อตกลงสำคัญในอันที่จะก่อให้เกิดผลดีในการท่องเที่ยว ที่ประชุมจะมีการลงมติและร่วมกันพิจารณาตัดสินใจบนพื้นฐานของการยอมรับในที่ประชุม อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวในชุมชน โดยจะมีทั้งชุมชนและตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ มาร่วมพิจารณาจัดทำแผนร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานไปไปตามแผนงานได้อย่างบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดสนใจของแต่ละภาคส่วน หรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานในเรื่องอื่นๆ เช่น การอบรมให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การพาไปศึกษาดูงาน เป็นต้น และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลจากการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำผลดีหรือผลเสียที่พบ มาปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ สรณศิริ วิโรจน์วรกุล (2551) ที่มีแนวคิดว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรประกอบด้วยการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม

การจัดการขยะและบำบัดน้ำเสีย การพัฒนาคุณภาพด้านการบริการในด้านต่างๆ เพื่อให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน โดยตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว

โดยกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆเหล่านี้ เป็นความร่วมมือกันทั้งคนภายในชุมชนเอง จากองค์กรภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และทำให้การท่องเที่ยวมีการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จ

3. การจัดพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านบางพลับมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ จึงทำให้ทั้ง 2 ข้างทางเต็มไปด้วยสวนผลไม้ และมีเส้นทางที่คดเคี้ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมในพื้นที่ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มากับกรู๊ปทัวร์หรือใช้บริการมัคคุเทศก์ก็อาจทำให้เกิดความสับสนของพื้นที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง และเกิดการหลงในเส้นทางได้ ซึ่งทางชุมชนได้มีการแบ่งโซนพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน เป็นสัดส่วน และมีป้ายบอกเส้นทางและระยะทางที่จะเข้าไปยังไปแต่ละจุดอย่างชัดเจนว่าแหล่งไหนเป็นที่ลัดทางการเกษตร แหล่งเปิดให้เยี่ยมชมสวนผลไม้ และซื้อผลิตภัณฑ์ได้ และแหล่งไหนเป็นที่บรรยายหรืออบรมความรู้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวทำให้สะดวกต่อการเลือกชมสถานที่ และไม่เสียเวลาในการเดินทางอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุพรรณิ สงวนพัฒน์ (2547) ที่มีแนวคิดที่ว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนต้องพัฒนาในด้านการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงป้ายบอกเส้นทางและระยะทางที่จะไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนตามจุดต่างๆ มีการกำหนดระบบการจราจรภายในชุมชน ระบุเส้นทางเข้า – ออก ควรจัดเส้นทางการท่องเที่ยวให้เป็นวงรอบ เพื่อความสะดวกต่อการท่องเที่ยว หรือมีการเพิ่มเส้นทางสำหรับการปั่นจักรยานเพื่อชมสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนไว้อีกหนึ่งด้วย

4. การสนับสนุนจากภาคีภาคส่วนต่างๆ

การได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมจากภาคีภาคส่วนต่างๆ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ชุมชนบ้านบางพลับเกิดการขับเคลื่อนทางการท่องเที่ยวได้อย่างคล่องตัวและเกิดการพัฒนาเป็นผลสำเร็จ โดยภาคีภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชนจะมีทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคสื่อมวลชน อันได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอบางคนจังหวัดสมุทรสงคราม องค์การบริหารส่วนตำบลบางพรหม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางคนที่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงาน อ.ก.ส. จังหวัดสมุทรสงคราม หอการค้าจังหวัดสมุทรสงคราม สื่อมวลชนจากสำนักพิมพ์ต่างๆและเคเบิลท้องถิ่นโดยจะให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมทั้งในเรื่องของ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก

การฝึกอบรมให้ความรู้ ตลอดจนการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชูสิกร แก้วชนะ (2549) ที่มีแนวคิดที่ว่า ปัจจัยในการจัดกิจกรรมชมรมท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เงินทุน อุปกรณ์ และทรัพยากรต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษา การนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านบางพลับ หมู่ที่ 4 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ชุมชนบ้านบางพลับควรมีนโยบายส่งเสริมการฝึกอาชีพที่ส่งเสริมหรือเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนที่ยังว่างงาน สามารถมีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งถือเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนได้อย่างทั่วถึง

1.2 องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ชุมชนบ้านบางพลับควรมีการฝึกฝนหรืออบรมให้กับเยาวชนในพื้นที่ให้สามารถเป็นผู้นำเที่ยวชมพื้นที่ หรือเป็นมัคคุเทศก์น้อย เพื่อเป็นการวางรากฐานการท่องเที่ยวให้กับชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับเยาวชนอีกด้วย

2.2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ในรูปแบบใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับพื้นที่และวิถีชีวิตชุมชน เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายให้กับนักท่องเที่ยว

2.3 มีการกำหนดมาตรการหรือกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเป็นระเบียบให้กับการท่องเที่ยวในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรจัดทำการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึง ทักษะ ทักษะ ความพึงพอใจ หรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อชุมชนและต่อการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปปฏิบัติในชุมชน

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการนำนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติของชุมชนบ้านบางพลับและชุมชนอื่น เพื่อเปรียบเทียบกันว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร โดยสามารถนำผลการวิจัยของทั้ง 2 ชุมชน มาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในชุมชนอื่นๆ ได้

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงบทบาทของภาคีภาคต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

